

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗУВАННЯ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

© Моторнюк У.І., Терехух М.І., 2011

В умовах глобалізації усіх форм міжнародної економічної діяльності валютна політика будь-якої країни є одним з найважливіших елементів її економічної стратегії. Валютна політика – сукупність заходів у сфері міжнародних валютних відносин, здійснюваних державою відповідно до тактичних (поточних) і стратегічних цілей країни [1, с.8].

Валютна політика має ґрунтуватись на глибокому аналізі валютних відносин і методів регулювання. Можна виокремити кілька основних цілей валютної політики. Передусім це забезпечення сталого економічного зростання; забезпечення стабільності національної валюти та підтримання рівноваги платіжного балансу.

Складовими валютної політики є валютне регулювання, валютний контроль, міжнародна валютна співпраця (участь у міжнародних валютно-фінансових організаціях). Ст. 10 Господарського кодексу України «Основні напрями економічної політики держави» визначає, що валютна політика має спрямовуватись на встановлення і підтримання паритетного курсу національної валюти щодо іноземних валют, стимулювання зростання державних валютних резервів та ефективне використання їх.

У плані визначення об'єктів валютного регулювання можна вирізнити два основних підходи: дуалістичний підхід і так званий «підхід об'єкта». Перший підхід передбачає віднесення до сфери валютного регулювання валютні цінності, до складу яких належать іноземна валюта й зовнішні цінні папери, національна валюта і цінні папери в національній валюті. Другий підхід передбачає віднесення до сфери валютного регулювання лише іноземної валюти та цінних паперів в іноземній валюті. З огляду на існування цих двох підходів валютні цінності поділяють на «умовні» та «безумовні».

В основу Декрету «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» було покладено дуалістичний підхід, за яким до валютних цінностей належать також банківські метали (ст.1) [1, с.10].

Загалом, валютна політика - це невід'ємна складова грошово-кредитної політики держави, сукупність економічних, правових та організаційних заходів, що здійснюються державними органами, центральними банківськими та фінансовими закладами, міжнародними валютно-фінансовими організаціями у сфері міжнародних валютних відносин. Валютна політика здійснюється на національному, регіональному рівнях та у глобальному масштабі на основі валютного законодавства у двох основних формах — структурної і поточної політики [2, с. 275].

Застосування форм та інструментів валютної політики набуває особливого значення в період загострення кризових явищ. Вибір режиму валютних курсів залежить від того, яку мету переслідує економічна політика. По суті, проблема порівняльних переваг фіксованого і плаваючого валютних курсів в значній мірі зводиться до проблеми оптимального поєднання безробіття та інфляції.

У плаваючих валютних курсах більше зацікавлені країни з дефіцитом платіжного балансу і країни, котрі віддають перевагу незалежності у проведенні грошово-кредитної і бюджетної політики. Гнучкі валютні курси рекомендуються країнам, котрі спеціалізуються на експорті вузького набору продуктів, попит на які залежить від економічного становища імпортуючих країн.

В найбільш загальному вигляді можна сказати, що в умовах сучасного світу до вибору валютної політики потрібно підходити з точки зору оптимального поєднання її оцінки як інструменту економічної інтеграції і засобу захисту національної економіки від негативних, руйнівних впливів з боку світового господарства.

Як вважають деякі автори [3, с.48], впливати на валютний курс уряди можуть,

використовуючи два типи державної макроекономічної політики:

1. кредитно-грошову, котра впливає на обмінний курс через механізм зміни грошової пропозиції;
2. податково-бюджетну, котра впливає на валютний курс шляхом зміни державних витрат і податків.

Україна відносно більше інтегрована в міжнародні ринки цінних паперів (акцій та облігацій), але й ця інтеграція стримується наявними обмеженнями, зокрема такими, як фактична відсутність вільної конвертації гривні, про що вже згадувалося [4, с. 25].

У вересні 2011р. міжбанківський курс гривні до долара перевищив рівень 8 грн. за один долар. Швидше за все, девальвація національної валюти продовжиться, тим більше, що в Державному бюджеті України на 2012 рік закладений середньорічний курс на рівні 8,1 гривень за один долар., а також можливі коливання на 2,5%.

З початку вересня попит на валюту постійно перевищує пропозицію. В таких умовах вдалось уникнути девальвації завдяки «стисненню» гривневої ліквідності банківського сектору, що у свою чергу призвело до зниження залишків кореспондентських рахунків.

Крім цього, кризові явища у світовій економіці спонукають інвесторів до зменшення величини інвестованого капіталу. Курс української гривні буде залежати від цін на продукцію металургійної промисловості. Позитивні тенденції курсу гривні може надати зростання експорту сільськогосподарської продукції восени, а також готовність НБУ до проведення валютних інтервенцій [5, с.22].

Не вселяє оптимізму лібералізація Національним банком України валютного ринку. Зокрема, з 23 вересня 2011 року набрала чинності Постанова НБУ № 278, яка збільшує поріг при здійсненні валютообмінних операцій. Крім цього, з 30 травня 2011 року банки змогли проводити між собою своп-операції. При цьому банки позбавились цілого ряду бюрократичних зобов'язань з приводу копіювання заявок клієнтів, відміток про їх виконання з печатками та підписами уповноважених співробітників, а також зберігання цих документів. Проте саме тоді НБУ заявив про посилення контролю над готівковими валютними операціями, що здійснюються між банками [6, с.34].

Україна сьогодні майже не представлена на міжнародних валютних ринках. Фундаментальною причиною цього є слабкість національної економіки. Водночас низька частка України в загальному обсязі світової торгівлі не робить необхідною торгівлю гривнею на великих міжнародних валютних ринках. До того ж ресурси українських банків є занадто обмеженими, щоб говорити про їх присутність на закордонних біржах. Нарешті, НБУ розумно не допускає участі іноземних суб'єктів у торгах гривнею в Україні, оскільки навіть одна масштабна спекуляція могла б похитнути стабільність валютного курсу. Отже підсумовуючи, слід сказати, що взаємодія українських суб'єктів з міжнародними валютними ринками має в наші дні обмежений характер.

1. Валютне регулювання та контроль: Навч. посіб. за заг. ред. О.В.Боришкевич.- К.: КНЕУ, 2008.-400 с. 2. Шемет Т.С. Теорія і практика валютного курсу: Навч. посібник /За ред. О.І. Рогача. – К.: Либідь 2006 .- 360 с. 3. Міжнародні фінанси в питаннях та відповідях: Навч. посіб. За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського.- Київ:ЦУЛ, 2003.- 294с. 4. Івасів Б. С., Комар В.В "Міжнародні ринки грошей і капіталів". Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: – ТНЕУ, 2008. – 120 с. 5. Бизнес №40/03.10.11. 6. Інвестгазет, №35/19-25.09.2011.